

Billund
kommune

Varde
Kommune

Tilladelse til udlægning af gydebanker i Engebæk-Hoven Å

Dato: 17 juni 2022

Billund og Varde Kommuner giver tilladelse til etablering af seks gydebanker i Engebæk-Hoven Å fra st. 445 m til 1.890 m. Se placering på bilag 1.

Hvad siger vandløbsloven

Ifølge vandløbsloven¹, § 16 og 17 og bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering m.v.² § 3 og 5, må vandløb kun restaureres, hvis kommunen giver tilladelse hertil.

Hvad siger naturbeskyttelsesloven

Ifølge naturbeskyttelsesloven³ § 3 må der ikke foretages ændringer i tilstanden af naturbeskyttede arealer. Dog kan kommunen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen, som der står i § 65, stk. 2.

Kommunernes tilladelse

Billund og Varde Kommuner giver hermed tilladelse til udlægning af seks gydebanker i Engebæk-Hoven Å fra st. 445 m til 1.890 m.

Tilladelsen gives på følgende vilkår:

- Projektet skal gennemføres som beskrevet under projektbeskrivelsen
- Arbejdet skal udføres i perioden fra den 1. juni - 1. oktober som er udenfor gyde- og klækkesæson for laksefisk
- Ved kørsel i naturbeskyttede §3 områder med blød bund, skal der bruges køreplader
- Ved rydning af træopvækst i naturbeskyttet område skal særlige karakteristiske ege- og birketræer bevares og det afskårne materiale skal fjernes fra området

Økonomi og vedligeholdelse

- Samtlige udgifter vedrørende projektets gennemførelse påhviler Billund Kommune
- At tilladelsen kun er **gældende til 17. juni 2025**

Billund og Varde Kommuner har kendskab til et dambrug, der er placeret i Ringkøbing-Skjern Kommune, som skal informeres om projektet.

¹ Bekendtgørelse af lov om vandløb nr. 1217 af 25. nov. 20197

² Bekendtgørelse om vandløbsregulering og restaurering m.v. nr. 834 af 27. juni 2016

³ Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse nr. 1122 af 3. sep. 2018

Teknik, Plan og Kultur

Trafik, Park & Natur
Jordan Rundt 1
7200 Grindsted

Tlf. 7972 7200
www.billund.dk

Journal nr.: 22/4514

Sagsbehandler:
Trine Bork Larsen
Tlf. 79727064
TBL@billund.dk

Begrundelse for tilladelsen

Billund og Varde Kommuner har truffet afgørelsen på baggrund af følgende:

Projektbeskrivelse

Udlægning af gydebanker i Engebæk-Hoven Å er et vandområdeplanprojekt (VP11). Indsatsen er offentliggjort i vandområdeplanen fra 2015-2021.

Billund Kommune har udarbejdet en forundersøgelse i 2021, som ligger på Billund Kommunes [hjemmeside](#)⁴. Her kan du læse en udførlig beskrivelse af området, projektet og konsekvenser.

Billund Kommune vil hæve vandløbsbunden i form af udlægning af gydebanker. Det vil øge fiskenes mulighed for at gyde i vandløbet. Derudover skaber det også bedre forhold for de smådyr og vandplanter, som er tilknyttet fast substrat.

I dialog med lodsejerne har vi valgt at flytte placeringen af tre gydebanker lige opstrøms vejbroen ved Ølgodvej. De fire gydebanker nedstrøms vejbroen ved Ølgodvej ligger stadig på samme placering, som beskrevet i forundersøgelsen.

Placering af gydebanker ses i nedenstående tabel og på vedhæftet kortbilag:

Station modstrøms (meter)	Antal gydebanker	Stationering gydebanker (meter)	Gydebanke top Start- og slutkoter (m DVR90)
St. 445 – 520	2 stk.	St. 445 – 465 St. 500 - 520	21,27 – 21,32 21,32 – 21,38
St. 1.098 – 1.178	2 stk.	St. 1.098 – 1.118 St. 1.156 – 1.178	21,79 – 21,85 21,82 – 21,90
St. 1.774-1.890	2 stk.	St. 1.774 – 1.804 St. 1.860 – 1.890	22,28 – 22,37 22,34 – 22,43

Der etableres 6 gydebanker i vandløbet med en længde på mellem 20-30 m. Start- og slutkoterne er udvalgt på baggrund af regulativet for Engebæk-Hoven Å.

Engebæk-Hoven Å har et gennemsnitlig fald på knap 1 promille. Vi hæver gydebankerne lidt over den regulativmæssige bund for at skabe det rette fald for en gydebanke på 3 promille i et mellemstort vandløb.

Da vandløbsbunden nogle steder på strækningen ligger en del under den regulativmæssige kote, skal gydebankerne hæves med marksten. Ovenpå et planum af marksten udlægges gydegrus i en tykkelse på ca. 30 cm. Markstenene plus de større sten vil også være med til at stabilisere gydebanken, så den ikke skyller væk.

⁴ <https://billund.dk/oplevelser/natur-og-friluftsliv/naturprojekter/projekter-med-stoette/vandlobsprojekter-med-stoette/vandlobsprojekter-med-stoette-2015-2021/forundersogelse-vedroerende-engebæk-hoven-%C3%A5/>

På de strækninger, hvor der skal udlægges gydebanks, står der nogle steder piletræer. Det vil blive fjernet efter aftale med lodsejeren i det omfang, der er nødvendigt for projektet.

Vveje og markveje, hvor der ikke udbetales erstatning, vil blive efterladt i minimum samme stand efter aftale med lodsejerne.

Naturbeskyttelsesloven

Engebæk-Hoven Å er omfattet af naturbeskyttelsesloven §3. Etablering af 6 gydebanks kræver en dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Da etableringen af gydebanks er vandløbsforbedrende og vil medføre et mere rigt dyre- og planteliv, meddeler Billund og Varde Kommuner dispensation fra naturbeskyttelsesloven til udlægning af gydebanks i Engebæk-Hoven Å.

En del af projektet er også placeret i et naturområde beskyttet efter naturbeskyttelsesloven § 3.

Ved at bruge køreplader ved kørsel på §3 jord, vurderes projektet ikke at medføre en tilstandsændring på arealerne. Projektet kræver derfor ikke en dispensation fra naturbeskyttelsesloven til at køre på §3 arealer.

Okkerloven

I forhold til okkerpotentiale kortet ligger området ikke placeret i et okkerpotentielt område karakteriseret som høj/middel/lav risiko for udledning af okker.

Billund Kommune har foretaget okkermålinger i vandløbet og især på den strækning, som ligger helt opstrøms, har vi målt høje værdier af okker. Koncentrationen falder ned gennem vandløbet og bliver mere tålelig for smådyr og fisk, selvom den stadig er høj. Vi har valgt ikke at placere gydebanks helt opstrøms, da der ikke er stor chance for, at fiskeynglen kan overleve.

Projektet kræver ikke yderligere tiltag ift. okkerloven. Det skyldes, at projektet ikke vurderes at medføre en øget risiko for udledning af okker til vandløbet, da der ikke sker en sænkning af vandstanden.

VVM-afgørelse

I henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) skal der gennemføres en anmeldelse af projekter, som er omfattet af bilag 2 pkt. 10f, "Regulering af vandløb".

Vi skal som VVM-myndighed foretage en vurdering af, om projektet/anlægget må antages at kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet.

Billund Kommune har foretaget en VVM-screening af projektet og projektet vurderes ikke at påvirke miljøet væsentligt eller forringe naturkvaliteten i området.

Kommuneplans bindinger og beskyttelseslinjer

Området er beliggende i landzonen og er i Kommuneplanen 2022-2033 udlagt som særligt bevaringsværdige landskaber, lavbundsarealer, naturområde, potentiel natur, økologiske forbindelser, skovrejsning uønsket og større sammenhængende landskaber.

Hvis projektet gennemføres som beskrevet i denne afgørelse, strider det ikke mod kommuneplanen.

Der findes også en skovbyggelinje og en åbeskyttelseslinje, men da projektet ikke medfører byggeri i landskabet, kræver det ikke en dispensation.

Vurdering af konsekvenser for Natura 2000 og Bilag IV-arter

Det nærmeste Natura 2000-område, som har forbindelse med Engebæk-Hoven Å er nr. 67 *Borris Hede*. Natura 2000 området er i fugleflugt beliggende ca. 10 km nedstrøms fra Engebæk-Hoven Å.

Billund og Varde Kommuner har vurderet, at det ikke er sandsynligt, at projektet kan påvirke ovenstående Natura 2000-område væsentligt, og det er derfor besluttet ikke at foretage en konsekvensvurdering.

Der er fundet odder og spidssnudet frø tæt ved Engebæk-Hoven Å. Det er dyrearter, som er beskyttet af Habitatdirektivets bilag IV. Det vurderes, at projektet ikke forringer levevilkårene for arterne.

Engebæk-Hoven Å løber videre til Omme Å, som er levested for bæklampret, laks, og grøn kølleguldsmed, som alle er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet.

Skjern Å-systemet er også omfattet af den nationale forvaltningsplan for laks.

Vurderingerne er gennemført i henhold til habitatbekendtgørelsen⁵ § 6, § 7 og § 10.

Vurdering i forhold til Statens Vandområdeplaner 2015-2021

Engebæk-Hoven Å er omfattet af Statens Vandområdeplaner 2015-2021⁶ og er en del af Skjern Å-systemet.

Miljøtilstanden for Engebæk -Hoven Å er følgende:

Parameter	Tilstand
Dansk vandløbsfauna indeks (DVFI)	Moderat
Fisk	Dårlig
Makrofytter, vandplanter	Dårlig
MFS	Ukendt
Samlet økologisk tilstand	Dårlig

Vandløbet har en samlet dårlig økologisk tilstand pga. manglende målopfyldelse for fisk og vandplanter.

Den dårlige økologiske tilstand for især fiskebestanden i Engebæk-Hoven Å skal formentlig tilskrives mange forskellige forhold.

- Mangel på gydeområder, da vandløbsbunden er overvejende sandet.
- Belastning af okker, især den øvre ende ved Egmosø og Ringsholm Bæk.
- Begrænset fysisk variation i vandløbet, grundet vandløbets regulering.

⁵ Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter – med senere ændringer nr. 1595 af 6. december 2018.

⁶ Lov om vandplanlægning, nr. 1606 af 26. december 2013 og <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=vandrammedirektiv2-2016>

Billund og Varde Kommuner vurderer ikke, at projektet forhindrer målopfyldelse i Engebæk-Hoven Å, tværtimod hjælper projektet med at fremme gydemulighederne for fisk i vandløbet.

Afvandingsmæssige forhold

Det er vurderet, hvilke konsekvenser etableringen af gydebanker kan have på vandstandsforholdene i vandløbet.

Der er udført vandspejlsberegninger af konsekvenserne for udlægning af gydebanker i programmet VASP. VASP er et simpelt og stationært vandspejlsberegningens program, som anvendes til at afbillede vandstanden nede i vandløbsprofilen ved en given afstrømning.

Der er gennemført vandspejlsberegninger ved de faktiske forhold (opmåling 2021) og projektforsøgene (opmåling 2021 inkl. gydebanker). Beregningerne er gennemført ved sommermiddel, vintermiddel og vintermedianmaksimum.

De beregnede vandspejle ses for sommermiddel og vintermiddel på bilag 2a og 2b.

Det ses, at der sker en påvirkning af vandstanden hen over selve gydebankerne på alle tre strækninger. Påvirkningen er fra 1-10 cm, alt efter hvilken vandføring, der er i vandløbet. Da det kun foregår på nogle få lokale delstrækninger, får det ikke betydning for de afvandingsmæssige forhold i området.

Lodsejerne oplever i dag en bedre afvanding end de egentlig har krav på i forhold til regulativet. Årsagen hertil er, at vandløbsbunden flere steder ligger dybere end regulativet foreskriver. Se regulativet i bilag 2a og 2b.

Tidsplan og pris

Projektet forventes gennemført til sommer/efterår 2022 og forventes at koste maks. 340.000 kr. som afholdes af Billund Kommune med støtte fra staten.

Erstatning

Der ydes erstatning jf. vandløbslovens §37 til de lodsejere, som bliver påvirket af projektet.

Påvirkede matrikler

Matrikel nr.
3y, Urup By, Grindsted
4a og 1r, Urup By, Grindsted
2ae og 2f, Urup By, Grindsted

Høring

Projektet har været i høring i 8 uger fra den 12. april til den 15. juni 2022. Hvor lodsejere, interesseorganisationer m.m. har haft mulighed for at komme med bemærkninger til afgørelsen.

Behandling af indkomne bemærkninger m.v.

Der er indkommet tre bemærkninger til projektet.

Afsender	Hørings svar	Kommunernes bemærkninger
Lodsejer x	<p>Vi ønsker at deltage i en opmåling, og præcisering af stederne, af gydebankerne i Hoven-Engerbæk Å, når disse er udlagt. Forventer at blive kontaktet forud for, at dette sker.</p>	<p>Det er vigtigt at regulativet for Engebæk-Hoven Å er overholdt efter projektgennemførelse.</p> <p>Vi vil, inden gydebankerne udlægges, sørge for at de regulativmæssige koter er overholdt. Det vil sige, at vi vil justere brinker og vandløbsbredden, så de som minimum opfylder de regulativmæssige koter. Efter at gydebankerne er udlagt, skal der foretages en kontrolopmåling.</p> <p>Lodsejer x vil modtage oplysninger om, hvornår kontrolopmålingen af gydebankerne foregår. Opgaven er sat i udbud og Billund Kommune vil også deltage i kontrolopmålingen.</p> <p>Kontrolopmålingen vil blive kontrolleret i forhold til regulativet og detailprojektet. Gydebankerne må maks. være 10 cm over den regulativmæssige kote.</p>
DTU Aqua/ Fiskeristyrelsen	<p>DTU Aqua har gennemgået projektet i Engebæk-Hoven Å. Der er tale om et vigtigt vandløbsprojekt, der etablerer egnede gydeområder på vandløbsstrækninger, hvor dette er en mangel. Dette giver sig til udtryk i manglende målopfyldelse for tilstandsparameteren fisk.</p> <p>Af høringsmateriale og forundersøgelsen fremgår det, at gydebankerne laves med en passende længde og et fald på ca. 3 promille og ved udlægning af gydegrus i passende størrelse for vandløbet. For at sikre tilfredsstillende opvækstforhold for ynglen, og dermed målopfyldelse, er det væsentligt, at der både er lavvandede områder og fysisk variation på stryget/gydebanken. Dette kan f.eks. imødekommes ved etablering af varierede plantesamfund af f.eks. vandranunkel og vandstjerne og/eller ved udlægning af større skjulesten eller dødt véd. Det fremgår ikke af</p>	<p>Gydegruset udlægges i toppe, hvorved der også etableres skjul. Metoden er den bedste til at undgå sand.</p> <p>Nej – der er ikke indtænkt et sandfang i projektet. Det er ikke foreskrevet i VP11.</p>

	<p>projektet, hvorvidt sådanne tiltag er tænkt ind i restaureringsprojektet.</p> <p>Udover forbedringen af de fysiske forhold fremgår det af projekt materialet, at der i vandområdet er udfordringer med okker, samt at sand er det dominerende bundsubstrat.</p> <p>DTU Aqua skal i den forbindelse anbefale, at man fortsætter samarbejdet med Varde Kommune i forhold til at finde løsninger der kan reducere påvirkningen fra okker i oplandet. I forhold til sand, så fremgår det ikke af projekt materialet om man har indtænkt sandfang som et supplement til etableringen af gydebankerne.</p> <p>DTU Aqua har erfaring med, at sandtransport i netop oplandet til Hoven Å og Omme Å kan være omfattende og i et omfang der hindrer opretholdelse af ellers velegnede gyde- og opvækstområder. I et tilsvarende projekt i den nordlige gren af Hoven Å (under udarbejdelse af Ringkøbing-Skjern Kommune) planlægger man f.eks. etablering af to sandfang med henblik på at sikre den økologiske funktion af de projekterede gyde- og opvækstområder. Hvis gyde- og opvækstområderne sander til, kan der ikke forventes målopfyldelse i vandområdet. På den baggrund skal DTU Aqua anbefale, at man så vidt det er muligt medtager denne problemstilling i det foreslåede restaureringsprojekt. Alternativt, at man løbende evaluerer hvorvidt sandvandring har en væsentlig negativ påvirkning på de etablerede gydebanker og i så fald håndterer dette.</p>	
Billund Kommunes museer	Det er museets opfattelse, at der ved tilsendte høring "Høring af tilladelse til udlægning af gydebanker i Engebæk Hoven Å" ikke er nyere tids kulturhistoriske forudsætninger, der ændrer ved Billund Kommunes afgørelse, såfremt de oplyste vilkår for tilladelsen overholdes.	Taget til efterretning

Samlet vurdering

Billund og Varde Kommuner vurderer at projektet, udført under de givne vilkår, ikke vil påvirke de miljø- og afvandingsmæssige forhold negativt i området.

På baggrund af ovenforstående meddeles der hermed tilladelse til udlægning af seks gydebanker i Engebæk-Hoven Å.

Aktindsigt

Billund og Varde Kommune skal endvidere gøre dig opmærksom på, at du kan søge aktindsigt i sagen. Hvis du ønsker aktindsigt, skal du bede om det skriftligt.

Offentliggørelse

”Tilladelse til etablering af seks gydebanks i Engebæk-Hoven Å” vil blive annonceret på Billund og Varde Kommuners hjemmeside den 17. juni 2022 samt i den lokale ugeavis efterfølgende.

Klagevejledning

I henhold til vandløbsloven med tilhørende bekendtgørelser, miljøvurderingsloven og naturbeskyttelsesloven kan afgørelsen påklages.

Klagefristen er **4 uger fra den 17. juni til den 15. juli 2022.**

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, der ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Vejledning om, hvordan man skal logge på og anvende Klageportalen, kan findes på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk, samt på www.borger.dk og www.virk.dk. Klagen sendes gennem Klageportalen til kommunen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900 for private og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til kommunen. Kommunen videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

En eventuel klage har som udgangspunkt opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet bestemmer andet. Udnyttelse af afgørelsen inden klagefristens udløb sker på egen risiko.

Hvem er klageberettigede?

- Berørte lodsejere.
- Enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Afgørelsen kan endvidere prøves ved en domstol.

Skulle du have spørgsmål, er du velkommen til at ringe på tlf. 79727103 eller e-mail mmg@billund.dk.

Med venlig hilsen

Trine Bork Larsen
Billund Kommune

Simone Kit Sjøgren
Varde Kommune

Sendes til følgende:

- Lodsejere langs Engebæk-Hoven Å i Billund og Varde Kommuner
- Danmarks Naturfredningsforening, dnbillund-sager@dn.dk, dnvarde-sager@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, (lokalt), billund@dof.dk og varde@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
- Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
- Sydvestjyske Museer, museum@sydvestjyskemuseer.dk
- Billund Museum, museet@billund.dk
- Museet for Varde by og omegn, post@arkvest.dk
- Friluftsrådet, trekantomraadet@friluftsradaet.dk
- Dansk Botanisk Forening, rasmusfluglsangfrederiksen@gmail.com
- Dansk Entomologisk Forening, def@entoweb.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, lbt@sportsfiskerforbundet.dk, vadehavet@sportsfiskerforbundet.dk,
- Varde Sportsfiskerforening, vandpleje@vsff.dk
- Vej og Park Varde Kommune v/ Henrik Bak Rasmussen, hebr@varde.dk
- Landboretligt Udvalg, sbp@sagro.dk
- Landboretligt udvalg, lrs@lrs.dk
- Fiskeristyrelsen, mail@fiskeristyrelsen.dk
- Bæredygtigt Landbrug, jura@baeredygtigtlandbrug.dk

Bilag 1: Kort med placering af gydebanker i Engebæk-Hoven Å

Bilag 2a: Længdeprofil og vandspejlsberegning af Engebæk-Hoven Å for en sommerrmiddelvandføring

Bilag 2b: Længdeprofil og vandspejlsberegning af Engebæk-Hoven Å for en vinterrmiddelvandføring